

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Marci VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

arrogas iustitiam veram. Si enim tibi arrogas, non iustitia, sed vt Pharisæo illo superbia est. Vera enim iustitia, ex te non est, sed ex Deo est. Quid enim habes, puta boni, quod non accepisti? Quapropter si accepturus es vitam æternam, iustitiæ quidem stipendium est, sed tibi gratia est, quomodo & tibi ipsa iustitia gratia est. Si enim ex te esset iustitia, rectè tibi deberetur vita æterna, cum iustitiæ debeatur vita æterna. Iam verò non ex te, sed ex Deo est iustitia tua: ergo ex gratia Dei est, si tibi donetur vita æterna. Neque enim habes alia merita, quam Dei munera, quibus cum vita æterna redditur, gratia pro gratia redditur, in Christo Iesu Domino nostro.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICAE VII.

post Dominicam Sanctæ Trinitatis, . Marci VIII.

Varijs diuinitatē suam probat argumentis Dominus noster Iesus Christus, nec vspiam aliquid intermisit, quod incommodum salutemque fuerit nostram. Fecit miracula non solum multa, sed & varia. Sanauit infirmos, & hoc à varijs languoribus. Conuertit aquam in vinum: hodie verò, vt alio tempore quoque ferè similiter, ex septem panibus quatuor hominum millia refecit. Cum enim sequeretur illum turba maxima, quam fame afflictam & esurientem formidabat relinquere, ne deficerent in via longè à patria distantes (ea enim quæ secum in via assumpserant cibaria, consumpserant) miserus ipse est benignissimus Dominus turbæ & refecit eos. Nullum tamen hic miraculum est, quod Dominus turbæ miseretur, vt pote qui totus est pietissimus: sed quod ex septem panibus quatuor millia satiavit viros. Quid enim mirum vt semel miseretur, qui nunquam non miseretur? Opera enim Domini vniuersa misericordia & veritas. Misericordia, quodque eius plena est terra, quia à fonte olei nihil aliud manare potest, quam oleum: & à fonte misericordiæ quid emanabit, nisi misericordia? Quod ergo miseretur, neque rarum, neque mirum est: quod verò ex misericordia hoc modo præstat beneficium, miraculum est, & virtutis tantum diuinæ. Itaque ait Marcus Euangelista:

Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, conuocatis discipulis suis, ait illis: Misereor super turbam.

Turba multa erat cum Iesu, puta, vt ex fine Euangelij liquet, quatuor millia hominum. Hi attracti dulcedine verborum, vultus, morumque Christi simul ac miraculorum gloria, secuti fuerant Salvatore in desertum. Et quamuis cibaria sumpserant, haud dubium itineri necessaria, hæc tamen infra biduum consumpta sunt. Neque enim putabant se longius progredi, aut tam diu Domino commorari. Verum salubriter eos seduxit Dominus, atque secum detinuit suæ eruditionis suauitate: adeo vt eius dulcedine capri, ab eo ægre possent separari. Quærebant enim ante omnia regnum Dei. Dulcior eis erat refectio animæ, quam corporis. Ideo vsque in tertium iam diem peruenerant, nullam sollicitudinem habentes de cibo. Atque ideo Dominus, quod promittit alio loco, voluit re ipsa ostendere, quod scilicet omnia adijciantur his, qui primum quærunt regnum Dei. Itaque Dominus

III 3. Iesus

Lucæ 11.

1. Cor. 4.

Matth. 21.

Marc. 3.

Lucæ 6.

Ioan. 2.

Psal. 24. & 32.

Marc. 8.

Matth. 6.

Lucæ 12.

Matth. 6.

D. scipulos
quare conuo-
cauerit Ie-
sus.

Hebr. 4.

Psal. 54.

Quantum
nos Deo re-
signare de-
beamus.

2. Par. 20.

Luc. 11.

Iesus sciens ciborum inopiam, procurandique cibaria impossibilitatem, nihilominus tamen inter hæc turbæ quoque attendens necessitatem, conuocatis discipulis quasi de remedio cum illis consulturis, dicit: Misereor super turbam. Quare discipulos conuocat, cum Apostolorum neque egeat, neque usus fuerit auxilio? Dicendum, Dominum Iesum omnia propter nos fecisse. Conuocat idcirco discipulos, cum illis tractaturus, quo instrueret prelatos, tamen si sciant quid sint facturi, non contemnere aliorum & subditorum maximè consilia, sed illis deferre honorem, eos interrogare, patienterque eos audire: & sic tandem quod optimum nouerit, aut suatum fuerit, agere, Misereor, inquit, super turbam. Quod homini naturale est, nemo non absque difficultate facit. Nihil autem libentius vult Deus, quam misereri & parere. Siquidem quomodo igni ex sua natura competit calefacere, ita Deo proprium est congruitque eius naturæ, misereri & parere. Neque enim Pontificem habemus, qui non possit compati infirmitatibus nostris. Nec scimus alium qui adeo sit pronus, adeoque velit ex intimo cordis nostri misereri, sicut ipse: quippe cum nos simus opera manuum eius, & carnes pascuæ eius. Dicit itaque suapte compassione: Misereor super turbam.

Quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent. Et si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via, Quidam enim eorum de longè venerunt.

Vide pijsimum cor Iesu, quam diligenter expendit, quam distinctè enumerat necessitatem turbæ, periculum que eius cupit auertere. Anima dixerit quod secum triduo iam manserant se continuo secuti. Sciebat eis quoque cibum deesse, tam propter loci inconuenientiam, quam quia quæ portauerant secum absumpta erant. Videbat igitur in se totam repositam auxilij spem, vt miraculo subueniret. Et obserua, quomodo hæc omnia explanat Apostolis quasi futuri miraculi prænuncians causam, hoc est, ipsam necessitatem. Voluit enim nos docere, non præsumere de singulari miraculo expectando, vbi humano modo adesse nobis potest remedium, quo utimur. Quod si defuerit, totos nos proiciamus in bonitatem Dei. Cum enim (vt inquit rex Iosaphat) ignoramus quid facere debeamus, hoc nobis residuum est, vt manus nostras ad Deum in cælum leuemus. Nullo enim pacto Deus noster nos deseret, vbi aliud à nobis aut à creatura auxilium habere non possumus. Aut enim eripit nos, aut subuenit, aut facit vt inter pericula simus absque periculo. Quod si tantum tibi esset periculum, aut etiam nihil aliud expectes, nisi subueniret Deus, quam mortem, confide filii, quia Deus te non derelinquet. Non tamen putes quod seruet semper te Deus à periculo mortis, sed quod te à malo & periculo quod tu formidas, eripiat. Nam cum sis mortalis, oporteatque te alioqui mori cum placuerit Deo, si te modo permittat mori, vel ex fame, vel ex frigore, vel alia necessitate, nec te liberet, quomodo velles liberari, liberabit te ab alio malo grauiori, & hoc per mortem, à qua, si sapiens fores, non cupies nisi ad Dei gloriam liberari. Qui enim tu scis, an magis tibi expediat vita quam mors? Cum ergo nescias, illi committe & crede eum facturum, quod tibi nouerit vtilissimum, Neque enim non nouit, neque abnuat bona data dare filijs suis, præsertim

confi
quoc
tibi f
liber
altim
confi
cont
hor
com
reme
cunct
Et
fatu
No
mira
quar
ante
beran
benig
aut in
bipst
qui ig
dilin
enim
latim
suam
discip
Et
pten
Vic
& dia
trobi
cus &
discip
semel
tus, co
subue
ad tu
exhib
quoc
res pr
de pa
limo
nes.
verbi

confidentibus in se. Crede igitur, si in illum speraueris, ab omni malo à quocunque humana non poterit liberare industria, te liberabit. Quod si tibi salubrius fuerit pati, aut mori, quam ab horum utroque liberari, non liberans liberabit te. Non, inquam, liberans te ab hoc malo, quod malum æstimas, liberabit te à grauiori malo, quod ignoras. Innitere igitur plena confidentia super diuinam bonitatem, eiusque prouidentiam: non tamen ita, ut contemnas aut negligas quærere aut admittere consilia humana. Nam in hoc quoque, quod uteris remedio consiliove naturali, Deo te expedit ut committas, rogans illum, ut aut remedium suffragari tibi hoc faciat, aut remedij fructu te destitui, quomodo cunque illi placuerit. Hoc si feceris, in cunctis diriget te Deus.

Et responderunt ei discipuli sui: Vnde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine?

Notatur hic discipulorum adhuc rudium imperfectio. Viderant enim miraculum de quinque panibus (quod ab hoc aliud fuit) & duobus piscibus, ^{Ioan. 6.} ^{Matth. 14.} quantam scilicet turbam his Christus saturauerit. Viderant quoque paulo ante, quam multa signa & miracula in languidos fecerat, omnes sanans liberansque, à quacunque detinebantur infirmitate. Sed inter hæc vide, qua benignitate vitur Dominus Iesus erga illos. Neque enim eos ignorantiæ aut imperfectiõis coarguit, sed re ipsa, ac miraculo, illos instituere vult, sibis ipsisque eos ostendere. Volebat nihilominus docere, quam patienter eos qui ignorant aut imperfecti sunt, conuenit nos quoque portare, ac magis ^{Instructionis} ^{modus opti-} ^{mus.} dissimulanter quam torue aut dure eorum ignorantiam instruere. Nulla enim instructio melior est, quam ea, quæ non cum impetu infertur, sed paulatim sensimque introducit, dum errans aut ignorans eo perducitur, ut suam ipse errorem deprehendat. Hoc modo non raro Christus vitur ad discipulorum instructionem.

Et interrogauit eos. Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem. Et præcepit turbæ discumbere super terram.

Vides, quanta vitur similitudine prioris miraculi de quinque panibus & duobus piscibus? Nam ut ibi hic eos interrogat quoque, & vniiformi vtroque vitur modo loquendi. Est etiam in utroque miraculo par & locus & causa. Per hanc igitur similitudinem & rei & locutionis Dominus ^{Marc. 6.} ^{Ioan. 6c} discipulos excitare voluit, quo prioris recordarentur miraculi, quomodo semel in deserto quoque saturauerit quinque millia. At illi nihil considerantes, cogitabant tantum de humana prouidentia, quæ tamen illis non poterat subuenire. Sciebat & ipse Dominus indubitaram possibilitatem naturalem ad turbam tantam pascendam. Nihilominus tamen antequam miraculum exhiberet, dixit: Misereor super turbam, & cætera, prouocare discipulos quoque volens ad misericordiam, ut pro esuriente turba rogarent memores prioris miraculi. Quod cum non intelligerent, interrogauit eos Iesus de panibus, quo tandem manifestum fieret, ex villa aut vico nullam esse alimoniam administratam, sed septem duntaxat in tanta turba mansisse panes. Disco hic, quantum desiderium, quantaque suauitas in turba fuerit verbi Dei, quæ adeo spiritali fuit refectioni intenta, ut corporalem oblita

Matth. 13.

fuerit sumere cibum. Siquidem (vt dixi) in tanta multitudine non vltra septem inueniebantur panes. Est quoque non dissimulanter prater eundem, quod Apostoli ad gloriam Christi, vt in Euangelista Mattheo, qui idem hoc miraculum narrat, liquet, non erubuerunt suam confiteri ignorantiam suamque imperfectionem. Dicitur autem hic, quod turbæ discumbere sunt iussæ super terram. In priori enim miraculo circa festum Paschæ, quando quinque satiavit hominum millia, discubuerunt super fœnum. Tunc enim in calidis illis regionibus fœnum seu gramina secanda pro fœno multæ erant in loco, quæ tempore nunc æstiuo propter solis ardorem nusquam erant.

Ioan. 6.

Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit & dabat discipulis suis vt apponerent: & apposuerunt turbæ. Et habebant pisciculos paucos, & ipsos benedixit, & iussit apponi.

Dona Dei benedicere quid sit.

Vide quam studiose vbique suo nos exemplo instituit, vt eo maxime tempore, quando Dei dona sumimus, Deo gratias agamus, donaque eius benedicamus: quod nihil profecto aliud est, quam vt oremus, vt sumptio illius rei quæ benedicitur, ad Dei gloriam, & ad vtriusque hominis percipiatur salutem. Vnde manifesta fit impietas hæreticorum dicentium cibos & aquam, sal quoque & id genus similia, quæ benedicere consuevit Ecclesia, non benedicenda, sed benedictiones has iniuriam esse creatoris, qui creauerit omnia bona, & iuxta Apostolum, omnem Dei creaturam esse bonam: ideo in contumeliam creatoris inquit fieri, si benedicatur aliqua creatura, quasi ante benedictionem crediderimus hanc fuisse malam. Si itaque benedictio huiusmodi Dei iniuria est, maxime iniurius erit in Patrem suum Christus Dei Filius, qui postquam creata à Patre omnia dicta sunt bona, benedicere præsumperit quædam, tanquam meliora eadem sua benedictione facturus.

1. Tim. 4.

Genes. 1.

Sed absit vt creaturam Dei putemus malam, quia nec Christus hoc arbitratus est, nec ita benedixit quasi qui malè factam benedicendo reformare vulerit. Sed hoc, quod benefactum est à Deo, benedicit vt ad vsum nobis non proueniat insalubrem. Hoc modo nos quoque benedicimus, non creaturam quasi malam corrigere præsumentes, sed hoc benedicendo oramus, vt per vsum creaturæ huius benedictionem nos à Domino accipiamus cælestem, nobisque ad animæ & corporis eius sumptio proueniat salutem. Cæterum, quod quædam alia vt aquam benedictam, sal & similia, quibus magis ad deuotionem quam ad corporalem vimur sustentationem, benedicimus, per virtutem orationis, nobis certum aliquid donari à Deo petimus, quod quilibet hac creatura vsus fuerit, percipiat. Sunt igitur exorcismi in Ecclesiæ vsu & benedictiones, puta ciborum, pomorum, carcerum, frondium, herbarum & huiusmodi, non aliud quam orationes Ecclesiæ quas sacerdos minister nomine totius populi fundit ad Deum, & virtutem effectumque ac beneficium humilantibus se ad huius creaturæ perceptionem, & in fide hoc ipsum, ad quod consecratum est, postulantis impetrat. Verbi gratia Aqua benedicitur in Ecclesia ad repellendas satanæ (vbicunque respersa fuerit) machinationes, noxia quoque ac pestifera alia auertenda. Qua qui fuerit vsus, hoc propter quod consecrata est aqua, & quod sacerdos in persona Eccle-

Creaturas Dei quomodo benedicat ecclesia.

Benedictiones & exorcismi Ecclesiæ quid efficiant.

Aquam cur & ad quid benedicat ecclesia.

Ecclesie Deum rogauit, si tamen in fide vltus fuerit, assequeretur. Quod nisi foret, quomodo verum esset quod Christus dicit *Quicquid orantes petitis, fiet vobis?* Item quæ: *Quicquid Patrem petieritis in nomine meo, dabit vobis:* quando hoc quod Ecclesie nomine & in persona omnium petitum est, non auditur? Sunt ergo benedictiones harum rerum, vt dixi, orationes, quæ Deo humiliter porrectæ & in fide postulata, ex fide quoque vt oportet in vsum sumpta, benignè à Domino exaudiuntur.

Marc. 11.
Ioan. 16.

Et manducauerunt, & saturati sunt. Et sustulerunt, quod superauerat de fragmentis, septem sportas.

Manducauerunt & saturati sunt ex septem panibus Domino eosdem multiplicante. Non crederentur autem qui manducauerant saturati, nisi de fragmentis quæ appetitum superauerunt manducantium, vt comedere plus hac vice non possent, septem colligerentur sportæ plenæ. Siue sportæ ibi fuerint, siue non fuerint (habet enim quæstionem apud curiosos, vnde sportæ venerint ad solitudinem seu eremum) tot fragmenta panum collecta sunt, vt sportas septem possent implere. Non est tamen a deo inconueniens, sportas ibi fuisse. Siquidem inter tot hominum millia non pauci, sed ferè omnes aut viaticum secum acceperunt, aut de viatico aliorum, quod vicini, amici ve sumpserant, sustentati sunt. Vnde enim vsque in tertium diem fuissent Dominum secuti in solitudinem, nisi panes secum sumpserint, quos comederent? Non ergo dubium est, multos sumpsisse pro se & suis necessaria, vt duobus reficerentur diebus, alijsquæ non habentibus participarent. Si itaque quod necesse erat, cibos & panes secum sumpserunt, quid mirum, si cophinos aut sportas quoque habuerint, quibus necessaria secum deferrent? Puerilis igitur & ridicula est interrogatio, vnde sportæ ad eremum venerint, cum non solùm verisimile, sed necessarium videatur, sportas adfuisse apud eos, qui cibos portauerant pro his, quos ex vno pago, aut vna familia, aut certè ex vna domo familiaritas aut necessitudo contraxerat. Quamdiu igitur panibus cibo ve occupata alio erant sportæ, portabantur cum turba vsque in solitudinem. Porro cum tertia die omnes essent emacuatæ, tu miraris, vnde venerint cophini aut sportæ? Certè potuit fieri, vt tantam multitudinem sequerentur, qui panes ferrent in sportis venales, suumquæ ex turba quæstum agerent. Quibus panibus omnibus vsque ad septem consumptis, Christus eos, qui absque periculo iam non poterant reuertere, misericordissimè satiauit.

Erant autem qui manducauerant, quasi quatuor millia, & dimisit eos.

Euangelista Matthæus explicat quatuor millia, quia ista est libertas sacræ Matth. 5. scripturæ, vt minutias numeri parum curet. Siue enim in modico exuperet, aut paulo minor sit numerus quam narratur, nihil contra veritatem est. Quia tametsi discrepantia aliqua in locis alijs sacræ scripturæ inuenta fuerit, si modicissima (puta in numero aut loco) sit variatio, nihili pendenda est huiusmodi contrarietas. Neque enim in huiusmodi multum pensi habet scriptura. Iam filij nobis videndum est, quæ turbæ huius deuotionem imitemur triduo Dominum vsque ad inediam sequentis. Sequamur nos

V V V quoque

T. V
21

Sequitur Iesum
in desertum
quomodo de-
beamus.

Triduo sequi
Christum qd.

Ioan. 8.

Ecccl. 12.

quoque conuersi ad Dominum, oportet. Sequamur autem in desertum, col-
ligationem peccatorum peccandi que occasionem omnem relinquentes. In
nouitate enim vita hoc modo ambulantis, & nouiter conuersis, nihil tam
est necessarium, quam abstractam ab hominum familiaritate, à sociali con-
uersatione, ab inutili denique occupatione vitam agere. Sequamur autem
triduo. Prima sit dies, qua gementes peccata nostra cuncta plangamus, ge-
mendo, confitendo, & poenitentia opera faciendo. Secunda dies sit, qua pro-
positum firmemus contra omnem peccatum, contra omnem malum, & contra
hoc quodeunque non placuerit Deo. Tertia dies sit, qua studium imitatio-
nis vite Christi sumamus, ut que placita sunt ei, faciamus semper. Histi-
bus diebus filij, quibus non insipienter occupabitis totam vitam vestram, si
Christum fueritis secuti, si illum fueritis preestolati, cibabit vos pane vite,
reficiet cibo caelesti: quo confortati, redibitis in patriam vestram, vnde ex-
cidistis, perpetuae felicitatis. Quod nobis omnibus largiatur piissimus Do-
minus noster Iesus Christus, qui cum Patre & Spiritu sancto viuunt & regnat
Deus benedictus, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

*Septem Dei beneficia meditata, ut panes corpus, animam reficiunt: qua-
drifariamque quomodo Dominus miseretur. Et de octo huius
Euangelij documentis.*

Operu Chri-
sti prerogati-
ua quae.

Miraculi hu-
ius sensus
myricus.
1. Tim. 1.
Math. 9.
Luc. 5.
Ioan. 11.
Matt. 13.

Cum turba multa esset cum Iesu, ne haberent quod manducarent, conuocatis
discipulis ait illis: *Miserere super turbam.* Marci VIII. Non vnum dila-
taxat, sed multa docet nos Dominus Iesus in quouis operum suo-
rum. Eius enim opera praeter alij operibus omnibus hoc habent, ut nullum
sit quod scandalizet, nullum sit quod non aedificet, nullum quod non lo-
quatur & doceat. Quapropter nullum est miraculum Christi, quod non su-
pra hoc, quod est miraculum, potentiaque diuinae signum, aliquid instruat,
doceatque contemplantem, id quod modo in hoc quoque contingit mira-
culo. Nam iuxta literam historiae Dominus Iesus quatuor millia homi-
num esurientium satiauit panibus septem. Nec tamen hoc adeo est insolu-
tum potentiae eius diuinae. Siquidem quis alius feminis grana modica mul-
tiplicat in terram iacta, facitque ut cum incremento maximo reddantur in
messe, nisi qui hodie ex paucis panibus hominum maximam multitudinem
pauit? Quod ergo ex granis facit paucis quotidie, hoc iam pridem, & nunc
iterum, ex paucis panibus fecit. Est tamen aliud quoque, quod aut hoc mi-
raculum loquitur, aut in hoc miraculo, iuxta spirituale sensum intelli-
gitur. Dominus enim Iesus in hunc mundum venit peccatores saluos facere,
colligere dispersos, & reducere errantes. Veniens itaque cepit praedicare, &
confluxerunt ad eum turbae multae. Vnde cunq; enim venerunt qui pole-
cerent opem & consilium ab eo, omnes benignè recepit, misericorditer ad-
iuuit, & sapienter docuit. Sequuta sunt igitur illum turbae multae, puta ex Sa-
dais, ex gentibus, & ab initio nascentis Ecclesiae vsque in finem. Quotquot
autem sequebantur illum, cum eo profecti sunt in desertum seu in solitu-
dinem, quo segregati à conuersatione generali hominum, subducebant se
quo-